

KONKURS OJCZYZNY POLSZCZYZNY 2013/2014**Konkurs językowy dla uczniów gimnazjów – etap III**

Czas pracy: 90 minut

Maksymalna liczba punktów: 40

.....
imię i nazwisko ucznia.....
data.....
klasa***Sztuka pisania***

Przeczytaj uważnie teksty i wszystkie zadania. W każdym z zadań zamkniętych wybierz jedną poprawną odpowiedź i zaznacz ją kółkiem. W zadaniach otwartych odpowiedzi zapisz starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

Tekst I

Olga Woźniak

Kaligrafia uczy myślenia

Do czego to dzisiaj potrzebne? Dziś nawet nasza tożsamość nie wymaga złożenia własnoręcznego podpisu, a zamyka się w ciągu czterech liczb wystukanych na klawiaturze terminala. Po co więc w czasach tabletów i klawiatur uczyć dzieciaki kaligrafii? W rolę kaligraficznych donkiszotów heroicznie poprawiających ogonki i brzuszki wcielają się jedynie nauczycielki klas 1 – 3. Potem wszystkim jest to obojętne. Nieważne, jak piszesz, ważne, czy z sensem.

O! No i właśnie o ten sens tu chodzi. Każda, nawet najdrobniejsza czynność pozostawia ślad w naszym mózgu. A im częściej daną rzecz ćwiczymy i im więcej zmysłów ona angażuje, tym ślad wyraźniejszy. Popatrzmy pod tym kątem na pismo. By nieskoordynowany bazgroł zaczął przypominać kształtną literkę, musimy zaangażować oko i rękę. Skoordynować je ze sobą. W odpowiedni sposób chwycić ołówek, zadziałać z odpowiednią siłą i wykorzystać właściwe napięcie mięśniowe. Użyć części mózgu odpowiedzialnych za analizę języka, percepcję wzrokową, myślenie abstrakcyjne, zdolności motoryczne, koordynację, orientację przestrzenną. Tak, chodzi o zwykłą literkę. Ale w naszej głowie to prawdziwa elektryczna burza neuronów. Ćwiczona i powtarzana regularnie zmienia mózg. Jak? Sprawdzono to. Zauważono różnice w aktywności rozmaitych obszarów, kiedy piszący używał do tego klawiatury albo długopisu. Szare komórki piszących na klawiaturze były mniej aktywne. Podstawowa różnica dotyczyła zaś przede wszystkim tak zwanego obszaru Broki. Ta część mózgu odpowiada za zdolność mówienia: łączenie głosek w wyrazy i zdania oraz za płynne formułowanie wypowiedzi. Odręczne pisanie sprawiało, że stawała się ona aktywna, mimo że ochotnicy, pisząc, milczeli.

Pisanie to dość złożona czynność. To trening umysłu, którego nie zastąpi żadne inne ćwiczenie. Bo nauka odręcznego pisania kształtuje sposób naszego rozumowania i wyrażania myśli. Okazuje się, że dzieci, które uczone są pisania wypracowań ręcznie, piszą je szybciej i lepiej niż te, które robią to za pomocą klawiatury. Lepiej także pamięta się to, co zapisało się ręcznie – bo ślad

pamięciowy staje się trwalszy, kiedy w naukę angażujemy więcej zmysłów. Przekształcenie myśli czy idei w znak graficzny, którego zapisanie wymaga od nas uwagi i fizycznego wysiłku, sprawia, że lepiej zapada nam to w pamięć. Więcej neuronów musi w naszej głowie sprząc się wokół danej informacji. Musimy głębiej ją przetworzyć.

Dlatego warto pisać.

Gazeta Wyborcza, 12 IX 2013 r.

1. Na podstawie tekstu wymień trzy powody, dla których warto uczyć się kaligrafii.

.....
.....
.....

2. Tekst został napisany w stylu:

A. artystycznym, B. popularnonaukowym, C. potocznym, D. naukowym.

Wskaż **dwie** cechy tego stylu.

.....
.....

3. Przysłówek „heroicznie” użyty w pierwszym akapicie ma odcień:

A. literacki, B. patetyczny, C. ironiczny, D. potoczny.

4. Wyrażenie *kaligraficzny donkiszot*, użyte w pierwszym akapicie, odnosi się do osoby, która walczy o:

A. śmieszne cele;
B. staranny i piękny kształt liter;
C. to, by wszyscy pisali ręcznie;
D. wzniosłe cele.

5. Para wyrazów „bazgroł” i „kształtna literka” to:

A. homonimy, B. synonimy, C. antytezy, D. antonimy.

6. Podane wyrazy podziel na sylaby i podkreśl sylabę, na którą pada akcent:

bylibyście, kaligrafia, skoordynowaliśmy.

7. Od wyrazu „donkiszot” utwórz:

przymiotnik .....

rzeczownik .....

8. Wyrażenie z 2. akapitu „elektryczna burza neuronów” jest:
A. oksymoronem, B. peryfrazą, C. parafrazą, D. wyolbrzymieniem.

9. Jaka funkcję pełnią w pierwszym akapicie tekstu wypowiedzenia pytające?

.....
.....

10. Uzupełnij zdanie:

Człon **-grafia** ostatni w wyrazach złożonych wskazuje na ich związek znaczeniowy

z ....., np.:

– ....., – ....., – .....

11. Wskaż poprawne sformułowanie *Artykuł ukazał się w gazecie:*

- A. w dwunastym dniu września dwutysięcznego trzynastego roku;
- B. w dniu dwunastym września dwa tysiące trzynastego roku;
- C. dnia dwunastego września dwutysięcznego trzynastego roku;
- D. dwunastego września dwa tysiące trzynastego roku.

Tekst II

Wisława Szymborska

Radość pisania

Dokąd biegnie ta napisana sarna przez napisany las?
Czy z napisanej wody pić,
która jej pyszczek odbije jak kalka?
Dlaczego łeb podnosi, czy coś słyszy?
Na pożyczonych z prawdy czterech nóżkach wsparta
spod moich palców uchem strzyże.
Cisza – ten wyraz też szeleści po papierze
i rozgarnia
spowodowane słowem „las” gałęzie.

Nad białą kartką czają się do skoku
litery, które mogą ułożyć się źle,
zdania osaczające,
przed którymi nie będzie ratunku.

Jest w kropli atramentu spory zapas
myśliwych z przymrużonym okiem,
gotowych zbiec po stromym piórze w dół,
otoczyć sarnę, złożyć się do strzału.

Zapominają, że tu nie jest życie.
Inne, czarno na białym, panują tu prawa.
Oka mgnienie trwać będzie tak długo, jak zechcę,
pozwoli się podzielić na małe wieczności
pełne wstrzymywanych w locie kul.

Na zawsze, jeśli każę, nic się tu nie stanie.
Bez mojej woli nawet liść nie spadnie
ani źdźbło się nie ugnie pod kropką kopytka.

Jest więc taki świat,
nad którym los sprawuję niezależny?
Czas, który wiąże łańcuchami znaków?
Istnienie na mój rozkaz nieustanne?

Radość pisania.
Możliwość utrwalania.
Zemsta ręki śmiertelnej.

Poezje, Alfa, Warszawa 1987 r.

12. Niby o tym samym, a przecież o czymś innym mówią teksty I i II. Czyli o czym?

.....
.....

13. Wypisz z trzeciej części wiersza **dwa** wyrazy, które mówią o odręcznym pisaniu:

— ....., — .....

14. „Radość pisania” to utwór:

A. autotematyczny, B. dydaktyczny, C. sentymentalny, D. filozoficzny.

15. Sarna z wiersza Szymborskiej jest upostaciowaniem:

A. arkadii, B. prawdy, C. poezji, D. niewinności.

16. Słowa *wiąże łańcuchami znaków*, użyte w przedostatniej części wiersza, oznaczają::

A. łączę i kojarzę, B. porządkuję i zatrzymuję, C. łączę i kreuję, D. ozdabiam i pokazuję.

17. Zacytuj z 1. części wiersza fragment z instrumentacją głoskową. Wyjaśnij ten zabieg **poetycki**.

cytat .....

wyjaśnienie.....

18. Wypisz z tekstu jedną przerzutnię.

.....

19. Wypowiedzenie:

„Bez mojej woli nawet liść nie spadnie
ani źdźbło się nie ugnie pod kropką kopytka.”

– jest zdaniem:

- A. pojedynczym rozwiniętym,
- B. złożonym współrzędnie,
- C. złożonym podrzędnie,
- D. wielokrotnie złożonym.

20. Czasownikiem **nie** jest wyraz:

- A. napisany,
- B. zbiec,
- C. rozgarnia,
- D. utrwalanie.

21. Podaj znaczenie związków frazeologicznych:

– czarno na białym .....

– oka mgnienie .....

22. Który wyraz został poprawnie odmieniony w dopełniaczu liczby mnogiej?

- A. kafelek – kafelek,
- B. kalkomania – kalkomani,
- C. mieszczanin – mieszczanów,
- D. źdźbło – źdźbeł.

23. Które znaczenie wyrazu „kalka” jest **nieprawdziwe**?

- A. cienki papier powleczony z jednej strony farbą;
- B. przezroczysty papier do rysunku technicznego;
- C. srebrzysta płyta, która odbija przedmioty;
- D. powtórzenie schematu w nowych okolicznościach.

24. Podkreśl i popraw błędy w tekście.

Tekst z błędami (do podkreślenia)	Poprawki błędów
Tego wieczoru siedziałem z dziewczyną na ławce, którą poznałem w parku. Zwierzyłem się jej, że od jakiegoś czasu piszę wiersze do biurka. Żeby zadowolić rodziców, muszę imać się różnych zajęć. Miałem również obawy, czy nie jestem jakimś marnym grafologiem. Tworząc	....

Dofinansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, providing a template for writing.

